

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 531/2012-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. februára 2013 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka vo veci sťažnosti Ing. J. Š., N., zastúpeného advokátkou Mgr. Ing. E. S., N., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co/51/2011 z 10. mája 2012 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. Š. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co/51/2011 z 10. mája 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok Krajského súdu v Nitre sp. zn. 9 Co/51/2011 z 10. mája 2012 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre j e p o v i n n ý uhradiť Ing. J. Š. trovy právneho zastúpenia v sume 269, 58 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a päťdesiatosem centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky Mgr. Ing. E. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 30. októbra 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. Š., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. Ing. E. S., N., v časti, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co/51/2011-267 z 10. mája 2012.

Podľa sťažovateľa bolo konaním krajského súdu porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že krajský súd pri rozhodovaní o jeho odvolaní proti rozhodnutiu Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) č. k. 25 C/256/2010-133 vo veci jeho žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa o zamietnutí jeho žaloby. Podobne ako okresný súd aj odvolací súd zastával názor, že mu neprislúcha kontrolovať a spochybňovať rozhodnutie konkurzného súdu a preskúmať konkurzné konanie vyhlásené na majetok sťažovateľovej manželky, v dôsledku ktorého sťažovateľ prišiel o svoj majetok. Súd poukázal tiež na to, že sťažovateľ nedostatočne vystupoval v záujme ochrany svojho vlastníckeho práva, keďže nepodal vylučovaciu žalobu v zmysle § 19 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a vyrovnaní“). Sťažovateľ však

v sťažnosti namieta, že podaním určovacej žaloby sa nedomáhal prieskumu konkurzného konania a činnosti konkurzného súdu, ale posúdenia platnosti právnych úkonov, v dôsledku ktorých došlo k strate jeho vlastníckeho práva. K prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v celosti kúpnu zmluvou došlo podľa sťažovateľa napriek tomu, že v čase vyhlásenia konkurzu na majetok sťažovateľovej manželky neboli tieto už v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov.

Sťažovateľ ďalej uvádza:

«Napriek skutočnosti, že bolo povinnosťou správcu konkurznej podstaty podať bez meškania návrh na vyporiadanie zaniknutého BSM namiesto úpadcu, JUDr. J. Š., správca konkurznej podstaty úpadcu: I., túto zákonnú povinnosť porušil a návrh na vyporiadanie zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov súdom nepodal.

Tak sa stalo, že Nehnutelnosti, ktoré sme mali s manželkou v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, v súlade s ust. § 149 ods. 4 Zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) uplynutím lehoty 3 rokov od zániku nášho bezpodielového spoluvlastníctva manželov, t. j. dňom 16. 07. 2002, prešli do nášho podielového spoluvlastníctva stým, že veľkosť spoluvlastníckych podielov bola rovnaká, t. j. každý z nás mal spoluvlastnícky podiel 1/2 k celku...

Asi 3 mesiace po tom, čo nastalo vyporiadanie nášho zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva zo zákona, JUDr. J. Š., správca konkurznej podstaty, protizákonne uzavrel Kúpnu zmluvu zo dňa 15. 10. 2002 (ďalej len „Kúpna zmluva“), ktorou mal previesť do bezpodielového spoluvlastníctva manželov I. H. a M. H., v tom čase obaja bytom N., vlastnícke právo k Nehnutelnostiam v 1/1, teda aj spoluvlastnícky podiel 1/2-ica k celku, ktorý som v tom čase mal vo výlučnom vlastníctve ja, sťažovateľ.»

K argumentu všeobecných súdov o možnosti prehodnotiť činnosť konkurzného súdu sťažovateľ dodáva:

„Tým, že som ja, sťažovateľ, podal žalobu o určenie vlastníckeho práva k Nehnutelnostiam, som sa nedomáhal toho, aby všeobecný súd kontroloval alebo spochybňoval rozhodnutie konkurzného súdu (Opatrenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 8 K 279/00-160 zo dňa 25. 09. 2002). Namietal som, že Kúpna zmluva je absolútne

neplatným právnym úkonom, ktorú neplatnosť má skúmať súd ex offo. Pokiaľ došlo k zápisu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na podklade absolútne neplatnej Kúpnej zmluvy, minimálne v podiele 1/2-ica k celku Nehnuteľností svedčí vlastnícke právo mne ako v katastri nehnuteľností zapísanému predchádzajúcemu vlastníkovi.

Absolútna neplatnosť právneho úkonu nastáva priamo zo zákona a pôsobí voči každému a môže sa jej dovolať ktokoľvek. Absolútna neplatnosť sa nemôže napraviť dodatočným schválením a ani nemôže byť konvalidovaná dodatočným odpadnutím dôvodu neplatnosti.

Dôsledkom absolútnej neplatnosti právneho úkonu je, že právny úkon nespôsobuje právne následky ani v prípade, že na jeho základe bolo kladne rozhodnuté o vklade vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností a na právny úkon je nutné hľadieť, ako by nebol urobený. Takto to skonštatoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojom rozhodnutí publikovanom pod číslom: 39/1998 ZSP.“

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti doručenej ústavnému súdu navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľa Ing. J. Š., bytom N., vlastníť majetok a právo na ochranu vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na pokojné užívanie majetku a jeho ochranu podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na neodňateľnosť a nezrušiteľnosť základných práv podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky boli Rozsudkom Okresného súdu Nitra č. k. 25 C/256/2010-133 zo dňa 11. 01. 2011 a Rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co/51/2011-267 zo dňa 10. 05. 2012 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Rozsudok Okresného súdu Nitra č. k. 25 C/256/2010-133 zo dňa 11. 01. 2011 a Rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 9 Co/51/2011-267 zo dňa 10. 05. 2012 a vec vracia Okresnému súdu Nitra na ďalšie konanie.

Okresný súd Nitra a Krajský súd v Nitre sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 269,58 EUR na účet Mgr. Ing. E. S., advokátky, a to do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 1377/12 doručeným ústavnému súdu 3. januára 2013, v ktorom predsedníčka krajského súdu zaujala k sťažnosti takéto stanovisko:

„Podľa § 212 ods. 1 OSP, odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva prieskumná činnosť odvolacieho súdu zahrňujúca hmotnoprávnu aj procesnoprávnu oblasť. Odvolací súd musí preto preskúmať nielen zákonnosť rozhodnutia so zreteľom na hmotné právo, ale tiež zákonnosť konania, z ktorého napadnuté rozhodnutie vzišlo. Pri rozhodovaní odvolacieho súdu o odvolaní proti napadnutému rozsudku je odvolací súd viazaný ako rozsahom odvolania, tak aj dôvodmi podaného odvolania (ktoré účastník môže meniť a dopĺňať len do uplynutia odvolacej lehoty). Odvolateľ v podanom odvolaní svojím dispozičným úkonom vymedzuje nielen rozsah, ale aj dôvody preskúmvacej činnosti odvolacieho súdu.

Sťažovateľ vo svojom odvolaní proti rozsudku Okresného súdu Nitra v úvode uviedol, že rozhodnutie napáda pre nedostatočne zistený skutkový stav a nesprávne právne posúdenie. Z dôvodov odvolania vyplýva, že sa nestotožnil so zisteným skutkovým stavom, pretože súd prvého stupňa sa nevysporiadal s jeho námietkou o doručení výzvy na podanie žaloby o vylúčenie veci z konkurznej podstaty a v dôvodoch svojho písomného rozhodnutia neuviedol, kedy mu bola výzva doručená. Preto namietol zdôvodnenie rozhodnutia pri aplikácii § 19 zákona o konkurze a vyrovnaní, ktorého účinky nemohli nastať pre nedoručenie výzvy na podanie žaloby o vylúčenie veci z konkurznej podstaty.

Odvolací súd prejednal vec viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 OSP) a rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 OSP potvrdil. Napriek tomu, že ustanovenie odseku 2 citovaného ustanovenia mu umožňovalo zjednodušenú formu rozhodnutia, podrobne sa zaoberal zisteným skutkovým stavom a následne jeho právnym posúdením. Námietku sťažovateľa o nedoručení výzvy na podanie žaloby o vylúčenie veci z konkurznej podstaty považoval za nedôvodnú, pretože sťažovateľ musel mať vedomosť o vyhlásení konkurzu a musela mu byť známa vypracovaná správa o súpise majetku dlžníkom; napriek tomu zostal nečinný. V ďalšej časti podrobne zdôvodnil rozhodnutie s poukazom na ustanovenie § 19 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní a poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 07. 03. 2011

pod č. k. 8 K 279/2000-137, právoplatným dňa 12. 03. 2002, ktorým dal konkurzný súd súhlas správcovi speňažiť podstatu úpadcu predajom mimo dražby. Z bodu I predmetného opatrenia je nesporné, že predmetom speňaženia konkurznej podstaty bol nehnuteľný majetok - rodinný dom, súp. č. 54 postavený na parc. č. 208 o výmere 659 m², druh - zastavané plochy a záhrady o výmere 1680 m² na parc. č. 210, všetko zapísané na LV č. 488 kat. úz. H. Súčasťou nehnuteľného majetku boli ploty, vonkajšie úpravy a trvalé porasty. Konkurzný súd vydal 25. 09. 2002 opatrenie pod č. k. 8 K 279/2000-160, ktorým vyslovil súhlas s tým, aby správca konkurznej podstaty úpadcu predal nehnuteľný majetok úpadcu priamym predajom priamemu záujemcovi I. H. s manželkou. Kúpna zmluva bola uzatvorená dňa 14. 10. 2002 a vklad do katastra bol povolený dňa 19. 11. 2002. Správca teda konal podľa pokynov konkurzného súdu, ktoré všeobecný súd nie je oprávnený preskúmať.

Podľa nášho názoru závery vyjadrené odvolacím súdom v rozsudku zo dňa 10. 05. 2012 pod č. k. 9 Co/51/2011-267 nie sú zjavné neodôvodnené alebo arbitrárne, a z toho dôvodu z ústavného hľadiska nie sú ani neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/ 2001). Písomné odôvodnenie rozsudku považujeme za správne a spravodlivé, nemajúce za následok porušenie základného práva sťažovateľa. Skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožnil s právnym názorom súdu a najmä s obsahom jeho odôvodnenia, nemôže samo o sebe viesť k záveru o zjavnej arbitrárnosti tohto odôvodnenia. Súd pri výklade a aplikácii ust. § 19 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní nepoprel jeho účel a význam.

Rozhodnutím odvolacieho senátu Krajského súdu v Nitre z 10. 05. 2012 pod č. k. 9 Co/51/2011-267 neboli porušené základné práva sťažovateľa namietané v jeho sťažnosti. Vzhľadom na to považujeme predmetnú sťažnosť za neopodstatnenú a navrhujeme, aby Ústavný súd SR sťažnosti nevyhovel.“

Súčasne predsedníčka krajského súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom aj na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podstata námietok sťažovateľa týkajúca sa porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v jeho nespokojnosti s potvrdením rozhodnutia prvostupňového súdu v konaní o odvolaní sťažovateľa v rozsudku krajského súdu, keď všeobecné súdy neposkytli ochranu jeho vlastníckemu právu, ale osobám, ktoré nadobudli jeho majetok v rozpore s právnym poriadkom.

Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou uvádza, že môže posudzovať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05).

V odôvodnení rozsudku č. k. 9 Co/51/2011-267 krajský súd uviedol tieto argumenty:

„... Osoby, ktoré uplatňujú práva k veciam, ktoré boli zapísané do súpisu, musia súd alebo správcu podstaty upozorniť na to, že veci nemali byť do podstaty zapísané. Ak po takomto uplatnení, že sa vec nemala zapísať do podstaty, zostanú pochybnosti, či vec do podstaty patrí, zapíše sa vec do súpisu s poznámkou o nárokoch uplatnených inými osobami a súd (konkurzný) uloží tomu, kto tvrdí, že vec do súpisu nemala byť zapísaná, aby v súdom určenej lehote podal žalobu proti správcovi na súde, ktorý vyhlásil konkurz (§ 19 Zákona o konkurze a vyrovnaní)...

Odvolaací súd len zdôrazňuje, že celé konkurzné konanie uskutočňuje konkurzný súd. Jeho súčasťou je aj fáza speňažovania podstaty. Speňažovanie podstaty patrí k hlavným úlohám správcu. Pri speňažovaní správca postupuje relatívne samostatne, jeho činnosť však podlieha kontrole súdu. V rámci dohľadu môže súd postup správcu pri speňažovaní usmerňovať pokynmi podľa § 12 v spojení s § 66b Zákona o konkurze a vyrovnaní. Ak vylučovateľ súdu oznámi a preukáže, že podal žalobu podľa § 19 Zákona o konkurze a vyrovnaní, súd musí dať správcovi pokyn, aby až do právoplatnosti rozsudku o vylučovacej žalobe spornú vec nespeňažoval.

Konkurzné konanie, tak ako každé súdne konanie, je autonómne v tom, že postupovať v ňom, robiť úkony a iným spôsobom ovplyvňovať jeho priebeh, môže len súd, na ktorom konkurzné konanie prebieha a len v rámci tohto konania. Do súdneho konania nemôže zasahovať žiaden iný súd (s výnimkou súdu rozhodujúceho o opravnom prostriedku), ale ani ten istý súd v rámci iného konania. Usmerňovať činnosť správcu podstaty môže súd len v rámci konkrétneho konkurzného konania. Rozhodnutím vydaným v inom súdnom konaní nie je možné správcovi podstaty ukladať povinnosti, ktorými by sa upravoval jeho postup v konkurznom konaní...

V prejednávanej veci nebolo sporné, že navrhovateľ spolu s manželkou I. Š. boli bezpodieloví spoluvlastníci nehnuteľností zapísaných na LV č. 7675 (pôvodne 488) ako parc. č. 208 o výmere 659 m², parc. č. 210 o výmere 1680 m² a domu súp. č. 54 na parc. č. 208 v kat. úz. K. Nesporným tiež je, že rozsudkom OS Nitra, sp. zn. 10 C 162/1999 bolo ich bezpodielové spoluvlastníctvo zrušené, ktorý rozsudok nadobudol právoplatnosť 16. 07. 1999 a podľa tvrdenia navrhovateľa k vyporiadaniu BSM po jeho zrušení dohodou, ani súdnym rozhodnutím nedošlo (§ 149 ods. 2, 3 OZ). Rovnako je nesporným, že na manželku navrhovateľa ako dlžníka bol uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19. 12. 2001,

č. k. 8 K 279/00-64 vyhlásený konkurz, v rámci ktorého bolo konkurzným súdom dňa 07. 03. 2002, č. k. 8 K 279/00-137, právoplatným dňa 12. 03. 2002, vydané Opatrenie, ktorým konkurzný súd dal správcovi súhlas speňažiť podstatu úpadcu predajom mimo dražby v súlade s § 27 ods. 1 a ods. 10 písm. d) Zákona o konkurze a vyrovnaní ako veci, práva a iné majetkové hodnoty samostatne. Správcovi uložil povinnosť speňažovať podstatu za dodržania podmienok (uvedených pod bodom I. až V. Opatrenia) predaja mimo dražby tak, ako ho navrhol správca a ako bol schválený plán speňaženia v zmysle § 10 ods. 2 Zákona o konkurze a vyrovnaní na schôdzi konkurzných veriteľov dňa 07. 03. 2002. Z bodu 1. predmetného Opatrenia je nesporné, že predmetom speňažovania konkurznej podstaty je nehnuteľný majetok - rodinný dom súp. č. 54, postavený na parc. č. 208 o výmere 659 m², druh zastavané plochy a záhrady o výmere 1680 m² na parc. č. 210. zapísané všetko v LV č. 488, kat. úz. H. Súčasťou nehnuteľného majetku sú ploty, vonkajšie úpravy a trvalé porasty, všetko podrobne špecifikované v znaleckom posudku č. 23/2002 zo dňa 03. 03. 2002. Konkurzný súd dňa 25. 09. 2002 vydal Opatrenie pod č. k. 8 K 279/00-160, ktorým vyslovil súhlas s tým, aby správca konkurznej podstaty JUDr. J. Š. predal predmetný nehnuteľný majetok úpadcu priamym predajom za splnenia podmienok: 1/ priamemu záujemcovi I. H. s manželkou, bytom N. za cenu 900.000 Sk, ktorá úhrada kúpnej ceny bude pri podpise kúpnej zmluvy, čo sa aj stalo dňa 14. 10. 2002. kedy bola uzavretá kúpna zmluva, vklad ktorej bol povolený Správou katastra N. dňa 19. 11. 2002 pod V 6457/02.

S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd dospel k právnomu záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa je vecne správne. Je tomu tak preto, že usmerňovať činnosť správcu podstaty môže súd len v rámci konkrétneho konkurzného konania. V danom prípade konkurzný súd Krajský súd v Bratislave rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. 8 K 279/00 a tento súd ako súd oprávnený usmerňovať činnosť správcu podstaty svojim opatrením zo dňa 25. 09. 2002, č. k. 8 K 279/00-160, právoplatným dňa 02. 10. 2002, vyslovil súhlas s priamym predajom. V zmysle tohto opatrenia správca konkurznej podstaty konal, a preto je správny právny názor vyslovený v napadnutom rozhodnutí, že súdu prvého stupňa, ani inému súdu mimo konania o opravnom prostriedku neprislúcha právomoc kontrolovať a spochybňovať rozhodnutie konkurzného súdu.

Výhrady navrhovateľa uvádzané v odvolaní, že súd prvého stupňa nezisťoval, kedy a ako bol navrhovateľ vyzvaný na podanie žaloby o vylúčenie veci z konkurznej podstaty,

odvolací súd len uvádza, že o svoj majetok má dbať každý sám. Navrhovateľ mal vedomosť o tom, že je vyhlásený konkurz na majetok dlžníka - jeho manželky a možno oprávnene predpokladať, že mu rovnako musela byť známa písomná správa vypracovaná dlžníkom (jeho manželkou) na žiadosť v tom čase konkurzným súdom ustanoveného, predbežného správcu zo dňa 03. 10. 2001 o majetkových a vecných predpokladoch pre vyhlásenie konkurzu (č. 1. 52 a 53 pripojeného spisu KS v Bratislave, sp. zn. 8 K 279/00). Ešte pred vyhlásením konkurzu musel mať navrhovateľ vedomosť o tom, že do majetkovej podstaty bola zaradená jediná položka a to predmetná nehnuteľnosť. Ak mal za to, že celá vec nepatrí do majetkovej podstaty, mal upozorniť súd alebo správcu na to, že predmetná vec v 1/2-ici nemá byť do podstaty zapísaná. Predmetná vec by sa následne (ak by po tomto uplatnení zostali pochybnosti, či vec do podstaty patrí) zapísala do súpisu s poznámkou o nárokoch uplatnených inými osobami a súd (konkurzný) by navrhovateľovi uložil, aby v súdom určenej lehote podal žalobu proti správcovi na súde, ktorý vyhlásil konkurz (§ 19 Zákona o konkurze a vyrovnaní). Pretože navrhovateľ bol nečinný, založila sa tým domnienka, že vec bola do súpisu zahrnutá oprávnene a to znamená, že s takou vecou sa mohlo bez ohľadu na to, či skutočne patrila úpadcovi v konkurze nakladať tak, ako keby patrila do podstaty, teda mohla byť predmetom speňaženia. Ak navrhovateľ konkurznému súdu, ani správcovi konkurznej podstaty neoznámil, že predmetná vec nepatrí v celosti do konkurznej podstaty, majúc za to, že je jej vlastníkom v 1/2-ici, potom jeho výhrady o tom, že nebol upozornený konkurzným súdom považuje odvolací súd za bezpredmetné.

Odvolací súd nepovažuje za dôvodné tvrdenia navrhovateľa o nedostatočnom dokazovaní vykonanom prvostupňovým súdom, keď nevypočul správcu konkurznej podstaty. Výsluch správcu konkurznej podstaty ani odvolací súd nepovažuje za dôkaz, ktorý by mohol mať vplyv na rozhodnutie v súdnej veci. Vzhľadom na vyššie uvedené, nebolo potrebné vykonanie ďalšieho dokazovania výsluchom odporcov na preukázanie ich dobromyseľnosti pri nadobudnutí nehnuteľnosti, a to preto, že túto nadobudli zákonným spôsobom, z čoho sa odvodzuje aj ich dobromyseľnosť pri jej nadobudnutí.

Na podporu správnosti prvostupňového rozhodnutia odvolací súd ešte uvádza, že z ustanovenia § 19 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní jednoznačne vyplýva, akým spôsobom a proti komu si možno uplatňovať, že sa vec nemala do súpisu zaradiť. Vylúčenie veci zo súpisu je možné len v konkurznom konaní a voči správcovi. V danom prípade

uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 20. 01. 2004, č. k. 8 K 279/00-262, právoplatne dňom 28. 02. 2004, zrušil konkurz na majetok I., N. a zároveň zbavil funkcie správcu konkurznej podstaty...“

Ako z uvedeného rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, krajský súd sa v podstatnej časti odôvodnenia zaoberal otázkami konkurzného konania. Predmetom konania na všeobecných súdoch bola žaloba o určenie vlastníckeho práva, ktorá mala byť prostriedkom na odstránenie neistého právneho postavenia sťažovateľa. Sťažovateľ očakával, že v rámci konania o tejto žalobe bude posúdená platnosť právneho úkonu, ktorým bolo prevedené jeho vlastnícke právo na iné subjekty, na základe ktorého by sa mohol domáhať nápravy protiprávneho stavu.

Cieľom určovacej žaloby je vydanie rozsudku, výrok ktorého odstraňuje žalobcovu neistotu určením, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je. Ak je existujúci právny režim založený zmluvou o prevode vlastníckeho práva, je potom esenciálnou prejudiciálnou otázkou určenie platnosti či neplatnosti zmluvy, a tým aj právneho vzťahu z nej vyplývajúceho. Zákon pre procesnú prípustnosť určovacej žaloby teda predpokladá existenciu stavu neistoty žalobcu v tom, či ten-ktorý právny vzťah alebo právo je alebo nie je, a zároveň tiež preukázanie, že uvedenú neistotu je možné odstrániť navrhovaným výrokom rozsudku. Naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť. V prípade spornosti v tých právnych vzťahoch k nehnuteľnostiam, o ktorých sa vedie príslušná evidencia (kataster nehnuteľností), je určovacia žaloba spravidla prípustná.

Na posúdenie prípustnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku nebolo relevantné to, čo za významné považovali všeobecné súdy – teda určenie, či môžu alebo nemôžu vykonávať prieskum a prehodnocovať konanie konkurzného súdu, ani konštatovanie, že sťažovateľ účinne nevystupoval v záujme ochrany svojho vlastníckeho práva, keď nevyužil možnosť podania vylučovacej žaloby, ale skúmanie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe a po jeho konštatovaní vyriešenie

predbežnej otázky platnosti či neplatnosti právneho úkonu, ktorým došlo k spochybneniu, resp. k strate vlastníckeho práva. Vyriešenie otázky platnosti zmluvy o prevode nehnuteľností bolo predpokladom rozhodnutia o žalobe a súd ju mal vyriešiť bez ohľadu na to, či z tohto zistenia vyplynú pre účastníkov nejaké iné záväzky.

K otázke interpretácie ustanovenia § 19 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní, ktorou sa okresný súd aj krajský súd zaoberali vo svojich rozhodnutiach, ústavný súd dodáva, že právna domnienka, že vec je do súpisu zahrnutá oprávnená, nastáva, iba ak ten, kto uplatňuje, že vec sa nemala do súpisu zaradiť, nepodá v súdom určenej lehote proti správcovi vylučovaciu žalobu, hoci bol konkurzným súdom poučený o tom, že vec bola zapísaná do súpisu, a o právnych dôsledkoch nepodania žaloby. Ak vo vzťahu k takejto osobe uznesenie nebolo vydané, právne dôsledky v zmysle tohto ustanovenia nenastávajú, pričom nie je významné, z akého dôvodu takto konkurzný súd nepostupoval.

V zmysle tohto výkladu ak vlastníak nebol vyzvaný konkurzným súdom na podanie vylučovacej žaloby v určenej lehote, nemohla nastať nevyvrátiteľná právna domnienka, že tento majetok bol zaradený do súpisu podstaty oprávnená. Platnosť speňazenia nehnuteľností ich predajom preto nebolo možné vyvodzovať z uvedeného ustanovenia. Podobne napr. rozhodol Najvyšší súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 5 Cdo 194/2008, keď interpretoval citované ustanovenie zákona o konkurze a vyrovnaní takto: *«Podľa dovolacieho súdu zo zmyslu a z obsahu v normatívnom texte ustanovenia § 19 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní použitých slov a nimi utváraných viet („Súd uloží tomu, kto uplatňuje, že sa vec nemala do súpisu zaradiť, aby v lehote určenej súdom podal žalobu proti správcovi na súde, ktorý vyhlásil konkurz. V prípade, že žaloba nie je podaná včas, predpokladá sa, že vec je do súpisu zahrnutá oprávnená“)* možno vyvodiť, že domnienka ustanovená v predmetnom ustanovení je aplikovateľná len vtedy, ak konkurzný súd vydá uznesenie, ktorým určí tretej osobe (tomu, kto uplatňuje, že sa vec nemala do súpisu zaradiť) lehotu na vydanie vylučovacej žaloby a poučí ju, že vec (majetok) bola zapísaná do súpisu a o právnych dôsledkoch nepodania žaloby. Ak vo vzťahu k takejto tretej osobe uznesenie nebolo vydané, nenastávajú právne dôsledky podľa uvedeného ustanovenia.»

Ak konkurzný súd oprávnenej osobe neuložil, aby v lehote určenej súdom podala vylučovaciu žalobu proti správcovi na súde, ktorý vyhlásil konkurz, a nepoučil ju o tom, že vec bola zapísaná do súpisu, a o právnych následkoch nepodania žaloby, nemohla nastať domnienka ustanovená v ustanovení § 19 ods. 2 zákona o konkurze a vyrovnaní. Speňaženie je možno preto považovať za platné, len ak neexistujú okolnosti spochybňujúce zaradenie veci do súpisu. V prípade nedodržania zákonného postupu je teda na mieste posúdenie platnosti kúpnej zmluvy, ktorou správca konkurznej podstaty speňažil majetok vo vlastníctve osoby odlišnej od úpadcu.

Ústavný súd nad rámec už uvedeného k námietke, že rozhodnutia v konkurznom konaní môže preskúmať len konkurzný súd, uvádza, že túto námietku nepovažuje za opodstatnenú. V rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 421/2012 napr. ústavný súd odkazuje na komentár k Občianskemu súdnemu poriadku (Števček/Ficová a kol.: Občiansky súdny poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck 2009, s. 424 – 425), podľa ktorého „skutočnosť, že výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre všetky orgány, sa však nemôže vykladať tak, že by sa iný subjekt než účastník právoplatne rozhodnutého konania nemohol domáhať svojho nároku, ktorý sa nejakým spôsobom dotýka už právoplatne rozhodnutej veci. Pre súdy a iné štátne orgány je výrok rozhodnutia súdu záväzný, len pokiaľ ide o otázku, ako bolo rozhodnuté medzi účastníkmi konania. Ak prejednávaná vec skutkovo a právne súvisí s vecou, ktorá už bola právoplatne rozhodnutá medzi účastníkmi konania, nemôže si súd predbežne posúdiť takto rozhodnutú vec inak, pretože výrok tohto právoplatného rozsudku je preň záväzný. Ak však súd koná s niekým, kto nebol účastníkom konania právoplatne skončeného a rozhodnutého (a nejde pritom o subjekt, na ktorý je zákonom rozšírená subjektívna hranica záväznosti súdneho rozhodnutia), môže si túto otázku posúdiť aj inak, teda výrok právoplatného rozsudku v tomto prípade záväzný nebude.“.

Ústavný súd však považuje za potrebné poukázať aj (alebo predovšetkým) na jeden závažný aspekt, ktorý zohráva pri právnom posúdení predmetnej veci významnú úlohu. Ide o aplikáciu § 26 zákona o konkurze a vyrovnaní s nadpisom „Bezpodielové spoluvlastníctvo manželov“. Ústavný súd na tomto mieste pripomenie iba znenie jeho odseku 3 písm. c), podľa ktorého ak k zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov došlo

pred vyhlásením konkurzu a ak sa ešte nezačalo konanie o vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov, je správca povinný bez meškania podať návrh na toto vyporiadanie. Toto ustanovenie, ktoré je nepochybne vo vzťahu k § 19 zákona o konkurze a vyrovnaní lex specialis a ako také má pri aplikácii právnej úpravy prednosť, presne zodpovedá skutkovému stavu sťažovateľa v rozhodnom čase, s ktorým sa stotožnil aj okresný súd. Napokon na túto skutočnosť sťažovateľ upozornil aj vo svojom odvolaní. Napriek tomu obidva konajúce súdy sa posúdeniu tejto otázky vyhli a jednostranne zdôrazňovali povinnosť sťažovateľa podať vylučovaciu žalobu, resp. celkovo vytýkali sťažovateľovi nedostatočnú starostlivosť o svoje práva.

Po posúdení argumentácie, na základe ktorej krajský súd potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa, vzhľadom na už uvedené dôvody ústavný súd konštatuje, že krajský súd neposkytol sťažovateľovi účinnú ochranu jeho práva, a dospel k záveru, že uznesením krajského súdu č. k. 9 Co/51/2011-267 z 10. mája 2012 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku).

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd zrušil rozhodnutie krajského súdu č. k. 9 Co/51/2011-267 z 10. mája 2012. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd dospel k záveru, že čo sa týka zisteného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bude na dosiahnutie nápravy vo veci nevyhnutné, aby využil aj svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, a preto vyhovel návrhu sťažovateľa a zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu (bod 2 výroku).

Ústavný súd napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastúpením advokátkou v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, podľa ktorej trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2012 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) predstavujú sumu 2 x 127,16 €, k tomu tiež 2 x režijný paušál 7,63 €. Keďže právna zástupkyňa požiadala o priznanie sumy 269,58 €, bola jej priznaná úhrada v tejto výške (bod 3 výroku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2013